

Lakiosasto

29.3.2001

Työeläkelaitoksille

**VIRHEELLISEN VAKUUTTAMISEN OIKAISUA KOSKEVIEN OHJEIDEN TÄYDENTÄMINEN**

Eläketurvakeskus on 23.4.1992 antanut eläkelaitoksille ohjeet virheellisen vakuuttamisen oikaisusta.

Tässä yleiskirjeessä annetaan lisäohjeita siitä, milloin eläketurvan järjestämistä koskevan asian käsittelyssä on kysymys varsinaisesta oikaisutilanteesta, johon on sovellettava oikaisua koskevia säännöksiä (TEL 15 b §, TaEL 8 a §, LEL 10 b §). Lisäksi täydennetään eläkelaitosten keskinäistä menettelyä koskevia ohjeita sellaisissa tilanteissa, joissa väärinvakuuttaminen on ilmeisen selvä. Yleiskirjeessä kerrotaan myös ETEK:n perimän viivästyskoron korvaamisesta laskuperustekorolla tietyissä tilanteissa.

Aikaisemmat ohjeet ovat edelleen voimassa oikaisutilanteissa palautettaville vakuutusmaksuille hyvitetävän koron sekä virheellisen vakuuttamisen ehkäisemistä koskevilta osilta. Uudet ohjeet eivät myöskään aiheuta muutosta vireilläolevan soveltamisratkaisuhakemuksen tai valituksen vaikutuksesta annettuihin ohjeisiin, jotka jäävät voimaan myös rekisteröityjen lisätujen oikaisumenettelyn, eläketapausten yhteydessä noudatettavan menettelyn sekä vastuunjaon osalta.

ELÄKETURVAKESKUS

  
Seppo Pietiläinen  
Helena Tapio

Lakiosasto

29.3.2001

## SISÄLLYSLUETTELO

|     |   |   |
|-----|---|---|
| 1   | JOHDANTO.....   | 3 |
| 2   | ELÄKETURVAN JÄRJESTÄMISESTÄ TEL:N JA TAEI:N MUKAAN .....  | 4 |
| 2.1 | Milloin työnantaja on järjestänyt eläketurvan TEL:n mukaan ? .....                              | 4 |
| 2.2 | Milloin työnantaja on järjestänyt eläketurvan TaEL:n mukaan ? .....                             | 4 |
| 2.3 | Oikaisu- vai siirtotilanne ? .....  | 5 |
| 3   | TYÖSUHDETIETOJEN SIIRTÄMINEN ILMAN OIKAISUMENETTELYÄ.....                                       | 5 |
| 3.1 | TEL-eläkelaitoksesta ETEK:aan .....   | 5 |
| 3.2 | ETEK:sta TEL-eläkelaitokseen .....  | 6 |
| 3.3 | Siirrot TEL:n ja LEL:n välillä .....  | 7 |
| 4   | VARSINAISEN OIKAISUMENETTELYN EDELLYTYKSISTÄ.....   | 7 |
| 4.1 | Työnantajalle on ilmoitettava oikaisusta.....   | 7 |
| 4.2 | Oikaisu takautuvalta ajalta .....   | 7 |
| 5   | SELVITTÄMISMENETTELY JA ELÄKELAITOSTEN KESKINÄINEN<br>YHTEYDENPITO .....                        | 8 |
| 6   | KORKO SIIRRETTÄESSÄ TYÖSUHDETIETOJA TEL:STA TAEI:IN ILMAN<br>VARSINAISTA OIKAISUMENETTELYÄ..... | 8 |

Lakiosasto

29.3.2001

## LISÄOHJEITA VIRHEELLISEN VAKUUTTAMISEN OIKAISUSTA

1  
JOHDANTO

Työnantajalle on TEL:ssa, TaEL:ssa, LEL:ssa ja MEL:ssa säädetty velvollisuus lakien piiriin kuuluvien työntekijöidensä eläketurvan järjestämiseen. Lähtökohtana on, että työnantajan on tiedettävä, ketkä työntekijät ylipäättänsä kuuluvat vakuuttamisvelvollisuuden piiriin ja minkä lain mukaan kunkin työntekijän eläketurva on järjestettävä.

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan virheellisen eläkelain mukaisesti, on eläkejärjestely oikaistava laissa olevien säännösten mukaisesti siten, että työntekijän eläketurva määräytyy kokonaan oikean eläkelain mukaan. Väärän eläkelain mukaisesti maksettuja vakuutusmaksuja ei kuitenkaan palauteta työnantajalle eikä oikean eläkelain mukaisia vakuutusmaksuja peritä pitemmältä ajalta taannehtivasti kuin enintään kuluvalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Oikaisun taannehtiva aika lasketaan siitä, kun työnantajalle on ilmoitettu, että työntekijän eläketurva on järjestetty väärän eläkelain mukaan.

Virheellisen vakuuttamisen oikaisua koskevia TEL:n 15 b §:n ja TaEL:n 8 a §:n säännöksiä ei muutettu ns. LYHTY-lainmuutoksen (HE 202/1997 vp) yhteydessä (yleiskirje A 44/97, s. 20). Useat työnantajat ovat tämän vuonna 1998 voimaantulleen TaEL:n soveltamisalan laajennuksen jälkeen ilmoittaneet TEL-laitoksille myös sellaisia työsuhteita, jotka kuuluvat TaEL:n piiriin TaEL:n 1 §:n 3 momentin nojalla. Työsuhteita joudutaan nykyisin siirtämään lain piiristä toiseen entistä huomattavasti useammin.

Ennen kuin väärälle eläkelaitokselle ilmoitetun työsuhteen tietoja siirretään oikean eläkelaitoksen käsiteltäväksi, on tärkeitä tietää, onko työntekijälle jo ehditty järjestää virheellisen eläkelain mukainen eläketurva.

*Jos eläketurva on jo järjestetty, on kysymyksessä eläkejärjestelyn oikaisutapaus, johon on sovellettava oikaisua koskevia säännöksiä. Jos kysymyksessä sen sijaan on vasta eläkejärjestelyn tekemiseen liittyvä valmisteleva toimenpide, voidaan työsuhdetta koskevat tiedot siirtää oikean eläkelaitoksen käsiteltäväksi soveltamatta oikaisua koskevia säännöksiä.*

Lakiosasto

29.3.2001

2

## ELÄKETURVAN JÄRJESTÄMISESTÄ TEL:N JA TAEL:N MUKAAN

2.1

Milloin työnantaja on järjestänyt eläketurvan TEL:n mukaan ?

Työnantajan velvollisuutena on antaa TEL-eläkelaitokselle vakuutuksen hoitamista varten tarvittavat työntekijä- ym. tiedot (TEL 17 § ja TEA 3 §).

Työnantajan on ilmoitettava TEL:n alaisen työsuhteen alkamisesta ja päättymisestä viipymättä. Käytännössä tieto uudesta työsuhteesta tulisi antaa 3-4 kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta. Myös työsuhteen alkamisilmoituksen yhteydessä työnantajan tulisi ilmoittaa työsuhteen palkka- ja muut tiedot. Mitä paremmin työnantajat täyttävät ilmoittamisvelvollisuutensa, sitä aikaisemmin eläkelaitoksissa on mahdollista havaita mahdolliset väärinvakuuttamistilanteet.

*Työntekijän eläketurva on katsottava järjestetyksi TEL:n mukaisesti vasta siitä alkaen, kun TEL-laitos on sille annettujen työsuhdetietojen perusteella hyväksynyt työsuhteen TEL:n mukaisen lopullisen vakuutusmaksun perusteeksi ja maksuunpannut työnantajalle lopullisen vakuutusmaksun vuosilaskennan yhteydessä. Käytännössä työsuhde on jo tuolloin merkitty ETK:n työsuhderekisteriin. Pelkällä rekisteröimisellä ei kuitenkaan voi olla oikeusvaikutuksia, joten olennaista on, että työsuhteen tiedot ovat olleet perusteena työnantajalle määrätyn lopullisen vakuutusmaksun maksuunpanossa.*

Jos TEL-laitos toteaa, ettei työnantajan ilmoittama työsuhde kuulu TEL:n piiriin ja jos se ei ota kyseisen työsuhteen tietoja huomioon lopullista vakuutusmaksua määrätessään, ei kysymyksessä olevan työntekijän eläketurvaa voida pitää TEL:n mukaisesti järjestettynä.

2.2

Milloin työnantaja on järjestänyt eläketurvan TaEL:n mukaan ?

TaEL:ssa eläketurvan järjestäminen tapahtuu maksamalla vakuutusmaksu työntekijälle maksetun palkan perusteella (TaEL 7 §). Pääsääntöisesti vakuutusmaksu on suoritettava ETEK:lle viimeistään palkanmaksua seuraavan kuukauden 20. päivään mennessä. Samalla työnantajan on toimitettava ETEK:lle tilitys työntekijälleen maksamasta palkasta sekä ilmoitettava tarpeelliset tiedot työntekijästä (TaEA 4 § ja LEA 3 §).

Työnantaja voi sopia ETEK:n kanssa myös muunlaisesta vakuutusmaksujen suorittamistavasta ja tilitysten toimittamisesta. Vakuutusmaksujen maksaminen voidaan sopia esimerkiksi TEL:n mukaista ennakkomak-

Lakiosasto

29.3.2001

sumenettelyä vastaavaksi, jolloin ETEK maksuunpanee lopullisen vakuutusmaksun vasta seuraavan vuoden keväällä. (Ks. myös yleiskirje A 44/97 s. 15).

Työntekijän eläketurva ei tule järjestetyksi TaEL:n mukaisesti pelkästään työnantajan suorittaman maksun ja ETEK:lle toimitetun tilityksen perusteella, vaan edellytyksenä on lisäksi, että ETEK hyväksyy sille ilmoitetun työsuhteen TaEL:n piiriin kuuluvaksi. Käytännössä hyväksymisen voidaan katsoa tapahtuvan silloin, kun ETEK rekisteröi työsuhteen tiedot ETK:n työsuhderekisteriin. Jos tilitystiedoissa on selvitettävää voi järjestelyaika eläkelaitoksessa olla jonkin verran pitempikin.

Yksittäisen työsuhteen kannalta ei ole merkitystä sillä, että ETEK:ssa myöhemmin lasketaan eläkevastuun määräämiseen tai vastuunjakoon liittyviä suuria edellisen vuoden aikana rekisteröityjen työsuhteiden perusteella. *Eläketurva on katsottava järjestetyksi silloin, kun työsuhteesta on saatu riittävät tiedot, jotka on asianmukaisesti käsitelty ja rekisteröity ja kun työnantaja on tilittänyt TaEL:n mukaisen lopullisen vakuutusmaksun* (vrt. kuitenkin jäljempänä kohta 3.2 työsuhdetietojen siirtämisestä tietyssä tilanteessa ilman oikaisumenettelyä).

### 2.3

#### Oikaisu- vai siirtotilanne ?

Virheellisen vakuuttamisen oikaisua koskevat TEL:n ja TaEL:n säännökset perustuvat siihen, että työnantaja on jo järjestänyt työntekijän eläketurvan jommankumman lain mukaisesti ja tämä vakuuttaminen on oikaistava toisen lain mukaiseksi eläkejärjestelyksi.

Jollei työnantaja ole ehtinyt järjestää työntekijän eläketurvaa vielä minäkään työeläkelain mukaan, ei kysymyksessä ole sellainen oikaisu-tilanne, josta laissa säädetään. Tällöin ei edes pitäisi käyttää nimitystä "oikaisu", koska kysymyksessä tosiasiallisesti on eläketurvan järjestäminen alun perinkin oikean lain mukaan.

### 3

#### TYÖSUHDETIETOJEN SIIRTÄMINEN ILMAN OIKAISUMENETTELYÄ

##### 3.1

##### TEL-eläkelaitoksesta ETEK:aan

Työnantaja saattaa TEL-vuosi-ilmoituksella tai erillisellä työsuhteen alkamisilmoituksella ilmoittaa TEL-eläkelaitokselle myös alle kuukauden kestäneen työsuhteen ja/tai sellaisen työsuhteen, jossa työntekijälle maksettu palkka on jäänyt TEL:n rajamäärää pienemmäksi. Jos TEL-eläkelaitos ennen TEL:n mukaisen lopullisen vakuutusmaksun mak-

Lakiosasto

29.3.2001

suunpanoa toteaa, että työsuhde kuuluukin TaEL:n piiriin, ei kysymyksessä ole virheellisen vakuuttamisen oikaisemista koskeva tilanne.

Näiden työsuhdeilmoitusten siirtämisessä ETEK:n käsiteltäväksi ei sovelleta TaEL:n 8 a §:ää. Vaikka eläkelaitoksella ei siis olekaan laissa säädettyä velvollisuutta ilmoittaa siirtämisestä työnantajalle, on työnantaja kuitenkin hyvä informoida asiasta esim. puhelimitse tai sähköpostitse.

TEL:n mukainen lopullinen vakuutusmaksu (ns. tarkistusmaksu) erään-tyy maksettavaksi viimeistään vakuutuskaudesta (= kalenterivuotta) seuraavan kesäkuun 20. päivänä. Tämä on käytännössä viimeinen ajankohta, jolloin TEL-eläkelaitokselle virheellisesti ilmoitetut työsuhteet voidaan ilman oikaisumenettelyä siirtää vakuutettavaksi TaEL:n mukaisesti.

### 3.2

#### ETEK:sta TEL-eläkelaitokseen

Työnantaja saattaa tilittää työsuhteen perusteella TaEL:n mukaisen vakuutusmaksun, vaikka työsuhde kuuluisi vakuuttaa TEL:n mukaisesti.

TaEL:ssa työsuhteen "järjestelyaika" jää käytännössä useimmiten lyhyemmäksi kuin TEL:ssa, jos ETEK on käsitelty ja hyväksynyt työsuhteen TaEL:n piiriin. Eläketurvan järjestäminen ei normaalitapauksessa edellytä ETEK:lta erillistä vakuutusmaksun maksuunpanoa.

On kuitenkin mahdollista, että työsuhde on rekisteröity TaEL:n piiriin virheellisten tai puutteellisten tietojen vuoksi. Työnantaja saattaa kuitenkin myöhemmin toimittaa TEL:n mukaisen vuosi-ilmoituksen tai alkamisilmoituksen yhteydessä oikeat tiedot, joiden perusteella työsuhde olisikin kuulunut vakuuttaa TEL:n mukaisesti. Jos TEL-eläkelaitos ei tällöin vielä ole ehtinyt maksuunpanna työnantajalle tämän työsuhteen perusteella lopullista vakuutusmaksua, ETEK voi siirtää työsuhteen vakuutettavaksi TEL-eläkelaitoksessa.

Edellytyksenä tällaiselle "kevennetylle menettelylle" on siis se, että työnantaja toimittaa TaEL-eläkejärjestelyn virheellisyyttä osoittavan selvityksen jollekin eläkelaitokselle. Jos työnantaja sen sijaan virheellisen TaEL-tilityksen jälkeen ei toimita mitään uusia tietoja työsuhteesta, ei työsuhteen siirtämisessä voida toimia "kevennetyin menettelyin" mukaisesti.

Käytännössä takaraja tällaiselle ilman varsinaista oikaisumenettelyä tapahtuvalle siirrolle on TEL:n mukaisen lopullisen vakuutusmaksun (ns. tarkistusmaksun) erääntymispäivä eli seuraavan vuoden kesäkuun 20. päivä.

Lakiosasto

29.3.2001

Palautettavalle TaEL-maksulle on tällöinkin hyvitetävä TEL:n laskuperustekorona suuruista korkoa kuten on sovittu tehtäväksi myös varsinaisessa oikaisutilanteessa (ks. ohjeet ETK:n kirjeessä 23.4.1992).

### 3.3

#### Siirrot TEL:n ja LEL:n välillä

Virheellisen vakuuttamisen oikaisua koskevat TaEL 8 a §:n ja LEL 10 b §:n säännökset vastaavat toisiaan. Vastaavaa menettelyä kuin edellä on selostettu TEL:n ja TaEL:n osalta, voidaan noudattaa myös TEL:n ja LEL:n välisissä siirroissa.

Siirrettäessä työsuhdetietoja suoraan toisen eläkelain piiriin on soveltamiskysymyksen oltava täysin selvä, jotta myöhemmin ei synny epäselvyyttä lakien välisestä rajanvedosta. TEL:n ja LEL:n välillä selviä väärinvakuuttamistilanteita on yleensä huomattavasti vähemmän kuin TEL:n ja TaEL:n välillä. Epäselvissä tapauksissa on noudatettava varsinaista oikaisumenettelyä taikka pyydettävä lain soveltamisesta Eläketurvakeskuksen päätöstä.

## 4

### VARSINAISEN OIKAISUMENETTELYN EDELLYTYKSISTÄ

#### 4.1

##### Työnantajalle on ilmoitettava oikaisusta

Laissa edellytetään, että eläkelaitos ennen oikaisua ilmoittaa työnantajalle virheellisestä eläkejärjestelystä ja oikaisemisesta. Riittävänä ilmoituksena ei voida TEL:iin jo hyväksytyyn työsuhteen osalta pitää sitä, että ETEK määrää työnantajalle ko. työsuhteen perusteella TaEL:n mukaisen vakuutusmaksun.

Käytännössä TEL-eläketurvan järjestäneen TEL-eläkelaitoksen on ilmoitettava työnantajalle, että vakuutus on järjestetty väärin ja että se oikaistaan TaEL:n 8 a §:n nojalla. Ilmoituksen on oltava sellainen, jonka ajankohta voidaan tarvittaessa myöhemmin selvästi osoittaa, koska eläkelaitoksen ilmoituksesta riippuu sen ajan pituus, jolta eläkejärjestely voidaan oikaista. Sen vuoksi ilmoittamista puhelimitse tai sähköpostitse ei voida pitää riittävänä.

#### 4.2

##### Oikaisu takautuvalta ajalta

Oikaisun pisin aika on sanottu laissa. Oikaisun kohteena voi olla vain se kalenterivuosi, jolloin eläkelaitos ilmoittaa työnantajalle virheellisestä vakuuttamisesta, ja sitä edeltävä kalenterivuosi. Sitä aikaisemmalta

Lakiosasto

29.3.2001

ajalta väärän lain mukaan maksettuja vakuutusmaksuja ei voida palauttaa työnantajalle eikä virheellisesti vakuuttaneen eläkelaitoksen eläkevastuuta siirtää oikealle eläkelaitokselle. Työntekijän eläketurva määräytyy kuitenkin koko työsuhteen ajalta oikean eläkelain mukaan.

Jos takautuvaan aikaan sisältyy sellaisia vuosia, joilta työnantaja ei ole järjestänyt työntekijän eläketurvaa minkään eläkelain mukaan, ei kysymys ole eläkejärjestelyn oikaisusta vaan takautuvasta vakuuttamisesta laiminlyöntitapauksessa.

5

#### SELVITTÄMISMENETTELY JA ELÄKELAITOSTEN KESKINÄINEN YHTEYDENPITO

ETK:n 23.4.1992 antamissa ohjeissa on jaksossa 4 ohjeet eläkelaitosten keskinäisestä selvittämismenettelystä. Ohjeiden tarkoituksena oli taata, että TEL-eläkelaitos ja LEL Työeläkekassa tai ETEK ovat yhtä mieltä oikaisun tarpeellisuudesta, ennen kuin oikaisusta ilmoitetaan työnantajalle.

Ohjeet selvittämismenettelystä ovat yleisohjeina edelleen voimassa sellaisenaan, jollei eläkelaitosten kesken toisin sovita. Eläkelaitokset voivat kuitenkin keskenään sopia tarvittavista kevennyksistä näihin ohjeisiin.

Selvissä ja ilmeisissä väärinvakuuttamistilanteissa ei useinkaan ole tarpeen etukäteen tiedustella toisen eläkelaitoksen kantaa asiaan, vaan ilmoitus työnantajalle ja asian siirto voidaan tehdä heti, kun virheellinen vakuuttaminen on havaittu.

6

#### KORKO SIIRRETTÄESSÄ TYÖSUHDETIETOJA TEL:STA TAEEL:IN ILMAN VARSINAISTA OIKAISUMENETTELYÄ

Jos työnantaja on ilmoittanut TaEL:n piiriin kuuluvien työsuhteiden tiedot vasta vuosi-ilmoituksensa yhteydessä TEL-eläkelaitokselle, ei työnantaja ole järjestänyt TaEL:n mukaista eläketurvaa ajallaan.

ETEK:lla on tällöin oikeus periä työnantajalta korkolain mukaisen viivästyskorkokannan mukainen vuotuinen korko vakuutusmaksujen viivästymisen ajalta (TaEA 1 §).

On kuitenkin katsottu kohtuulliseksi, että ETEK perii työnantajalta ainoastaan TEL:n mukaisen laskuperustekorona suuruinen vuotuisen koron, jos työsuhteita koskevat tiedot on ajallaan ilmoitettu TEL-eläkelaitokselle. Työnantajan maksama korko on tällöin saman suuruinen riippumatta siitä, kumman lain piiriin työsuhde kuuluu.



Lakiosasto

29.3.2001

Laskuperustekorona käyttäminen edellyttää, että laskuperustekorkokanta on pienempi kuin korkolain mukainen viivästyskorkokanta, jota suurempaa viivästyskorkoa ETEK:lla ei ole oikeus periä.